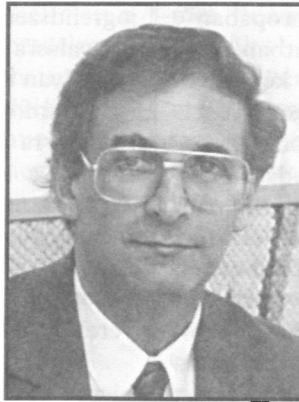

Krónika

Emlékezés Kohn Jánosra

1941–1999

A *Fordítástudomány* 1999 márciusában megjelent első számát már nem vehette kézbe folyóiratunk egyik alapítója, szerkesztőbizottságának tagja, Kohn János, aki 1999. március 4-én tragikus hirtelenséggel eltávozott közülünk. Dr. Kohn János, a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Filológiai Intézetének igazgatója, Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének vezetője, az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottságának tagja – nemcsak szerkesztője és szerzője, hanem megálmodója és létrehozója is volt az első magyar fordítástudományi folyóiratnak.

Kevesen tudják, hogy amikor 1998 áprilisában, a sikeres szombathelyi alkalmazott nyelvészeti konferencia záróülésén, – elegánsan és röviden – elbúcsúzott a konferencia résztvevőitől, már súlyos beteg volt. Ő maga sem tudta. Betegsége június elején derült ki. Közvetlenül előtte, május 31-én találkoztunk vele Pécsen, ahol Szabari Krisztina és Salánki Ágnes doktori értekezésének opponense volt. Felolvasta a tőle megszokott szakszerűséggel és alapossággal megírt, kritikus, ámde mégis mindvégig jóindulatú bírálatát, részt vett az értékelésben, még koccintottunk a fogadáson, de hangja kissé fakóbb volt, mint máskor, és nagyon fáradtnak látszott. Nyáron Németországba készült, barátjának, Dieter Wolffnak a házában szeretett volna pihenni, könyvet írni. Nem is kerestük nyáron, azt hittük külföldön van, pedig akkor már a gyógyíthatatlan betegséggel küzdött.

Kohn Jánost nagyon sokan ismerték és szerették. Mondhatnám úgy is, akik megismerték, megszerették. Talán a lassúbb léptékű temesvári, nagyváradi élettempó tette mássá, de úgy éreztük, szerényebb, udvariasabb és türelmesebb nálunk. Igazi „békebeli úriember”, mondták róla sokan. És tényleg az volt, meg-

jelenésében, modorában is. Meglepő, mennyi ember érezte őt közeli barátjának, pedig alig tíz évet töltött Magyarországon.

Temesváron született 1941-ben, a temesvári Klasszikus Gimnáziumban érettségizett, majd a Temesvári Egyetem német-román szakos hallgatójaként szerzett diplomát 1965-ben. Nagyváradon kezdett el tanítani német nyelvet különböző gimnáziumokban, majd 1970-ben a Nagyvárad Tanárképző Főiskolán létrejött idegen-nyelvi tanszékcsoport tanára lett. 1980-ban sikeresen megvédte a fordítástudomány kérdéseivel foglalkozó doktori disszertációját a Temesvári Egyetemen. Amikor 1983-ban megszűnt a német nyelv oktatása a Nagyvárad Tanárképző Főiskolán, ő a Nagyvárad Filológiai Liceum német nyelv és irodalom tanáraként helyezkedett el, és ott tanított áttelepüléséig.

1989 augusztusában jött Magyarországra. Sorsa kezdettől nagyon szerencsésen alakult. A szó szoros értelmében az utcáról állított be az ELTE Német Tanszékének vezetőihez Hessky Reginához és Manherz Károlyhoz, hogy állást keressen. Másnap már a Német Tanszék oktatója volt. Akkor az ELTE Német Tanszéke még a Piarista-közi épületben volt, a könyvesbolt felett, ablakai a Váci utcára néztek. Kohn János az akkor elhunyt Juhász János professzor íróasztalát örökölte meg. Mint később többször elmesélte, lenézett a Váci utcára, és alig akarta elhinni, hogy nem álmodik.

Pedig két fő szakterülete a germanisztika és a fordítástudomány közül inkább a fordítástudomány volt az, amely a magyarországi áttelepülést elősegítette. Könyvalakban megjelent doktori disszertációját recenzálta a *Babel* című akkoriban Magyarországon szerkesztett nemzetközi folyóirat, s ennek kapcsán barátság szövődött közte és a folyóirat főszerkesztője Radó György között. A levelezéssel kezdődő barátságot a személyes találkozás annyira elmélyítette, hogy Radó György benne látta meg azt a fiatal tehetséget, akire munkásságának gondozását, kéziratait, könyvtárát örökül hagyhatja.

Az ELTE Német Tanszékének adjunktusaként másodállásban a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Német Tanszékén is oktatott, és ez volt az előzménye annak, hogy 1992-ben felajánlották neki a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola EECALL (East European Computer Assisted Language Learning) központjának vezetését. Leköltözött Szombathelyre és az EECALL élén egycsapásra bekerült a számítógéppel támogatott nyelvoktatással foglalkozó szakemberek nemzetközi csapatába, miközben a germanisztikával és a fordítástudománnyal való foglalkozást sem hagyta abba.

Mámorító érzés volt számára, hogy szakmai és tudományos terveit meg tudja valósítani. A szombathelyi tanárképző főiskola, amely dr. Pusztay János főigazgatója alatt az egyetemi rang elérését tűzte ki célul, élénk nemzetközi kapcsolatokat folytatott. A 90-es évek elején egyébként is a nagy nemzetközi nyitási korszakát éltük, pályázatok révén lehetett már utazni, külföldi konferenciákon részt venni, nemzetközi szakmai kapcsolatokat építeni. Kohn János anyanyelvi szintű német tudása, tökéletes angol tudása és kiváló szervező képességei révén hamarosan olyan pezsgést teremtett a főiskola nemzetközi életében, hogy egyik nemzetközi konferencia a másikat követte, német és angol egyetemekről jártak át oktatók, alkalmazott nyelvészek, számítógépes szakemberek tanítani a szombathelyi főiskolára. Az 1994–95-ös tanévben részt vettem náluk egy olyan két

éves alkalmazott nyelvészeti képzésben, hol én voltam az egyetlen magyar előadó, a többiek, Wuppertalból, Hullból, Birminghamból, Aberdeenből „jártak át” órát tartani, blokkosítva, félvényként kétszer-háromszor. Ez még ma is meglehetősen ritka jelenség a magyar egyetemeken és főiskolákon, nem utolsósorban azért mert roppant szervező munkát igényel.

Kohn János szakmai életének különböző szinterei voltak. A szombathelyi főiskolán kívül 1995-ig tanított az ELTE Német Tanszékén, tanított és vizsgáztatott a BDTF különböző kihelyezett tagozatain: Zalaegerszegen, Csepelen, részt vett a JPTE doktori programjában, nem is beszélve gyakori külföldi utazásairól, hiszen az EUROCALL vezetőségi tagjaként minden konferencián és vezetőségi ülésen részt vett. Tudományos szervező- és kutatómunkájának főbb területei: a germanisztika, az alkalmazott nyelvészet, azon belül is különösen a fordítástudomány és a korpusznyelvészet. Tevékenységének más és más oldalait ismerték a germanisták, a számítógépes nyelvészek vagy szombathelyi közvetlen kollégái. Én most csak a magyar fordítástudomány fejlődésében játszott szerepéről fogok szólni.

Közös munkánk akkor kezdődött, amikor az 1993-1996-os akadémiai ciklusban Kohn János bekapcsolódott az MTA I. Osztály Fordításelméleti Munkabizottságának tevékenységébe. Ennek a következő előzményei voltak. 1991-tavasza Szalai Lajos a BDTF Német Tanszékének vezetője mutatta be nekem Kohn Jánost az ELTE Ajtói Dürer sori épületének büféjében. Azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy mint a Fordításelméleti Munkabizottság vezetője, segísek megszervezni egy nemzetközi konferenciát Radó György 80. születésnapja alkalmából. Erre a kérésre, bevallom, legszívesebben nemet mondtam volna, két okból is. Az egyik ok az volt, hogy magam is régen terveztem egy nemzetközi fordítástudományi konferencia megrendezését, de sosem mertem belevágni, mert túlságosan merész vállalkozásnak tartottam. A másik az volt, hogy Radó Györggyel semmiféle szakmai kapcsolatban nem voltam, sőt bizonyos fokig felelősnek tartottam őt a magyar fordításkutatók elszigeteltségéért, mivel sem a FIT tevékenységébe, sem az akkor Magyarországon szerkesztett *Babel* című nemzetközi folyóirat szerkesztésébe nem igyekezett magyar szakembereket bevonni. Mikor azonban megtudtam, hogy néhány világhírű fordításkutató (pl. Gideon Toury) máris jelezte érdeklődését a konferencia iránt, beleegyeztem.

Az első értekezletet Radó György Petőfi Sándor utcai lakásán tartottuk, valamikor 1991 novemberében. Feleségének, Kormos Mártának halála után Radó György már nem tudta igazán rendben tartani a szép, háromszobás, könyvekkel, kéziratokkal telezsúfolt lakást, amely évekig a *Babel* szerkesztősége is volt. Valahogy mégis leültetett minket – Kohn Jánost, Zöldhelyi Zsuzsát és engem – a félhomályos lakásban, és elkezdtük a nemzetközi konferencia tervezését. Radó György testileg kissé megtörve, de teljes szellemi frissességgel vett részt a munkában, az ő ötlete volt, hogy a konferencia jelszava a *Navigare necesse est* mintájára alkotott *Transfere necesse est* legyen. Elkészültek az angol, német és magyar nyelvű meghívók, és 1992 tavaszán, Szegeden a II. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia fordítási szekciójában már toboroztuk a konferenciára a magyar résztvevőket, mivel Radó György nemzetközi ismertsége miatt több volt a külföldi jelentkező mint a magyar.

Az első nemzetközi *Transfere necesse est* ... konferencia végül is 1992 november 13–14-én nagy sikerrel lezajlott. Radó György nemzetközi hírnevének köszönhetően a nemzetközi fordítástudomány sok kiváló képviselője jött el Magyarországra: Ewald Osers (Anglia), Gideon Toury (Izrael), Anthony Pym (Spanyolország), Geoffrey Kingscott (Anglia) és Eugene Nida (USA), a fordítástudomány élő klasszikusa is küldött cikket a konferencia anyagába. És ami talán még ennél is fontosabb volt, ez az angol és német munkanyelvű nemzetközi konferencia hozta össze azokat a magyar kutatókat, akikben megvolt az igény a nemzetközi tudományos életbe való bekapcsolódásra. Kohn János és a segítőtársa Balaskó Mária nemcsak nagyszerű konferenciaszervezőnek, hanem melegszívű vendéglátónak is bizonyult. Sok fontos szakmai és emberi barátság kötődött ezen a szombathelyi konferencián, ami hozzájárult a magyar fordítástudomány fejlődéséhez, nemzetközi kapcsolatainak kialakulásához.

Kohn János egyik nagy érdeme tehát az volt, hogy az első nemzetközi fordítástudományi konferencia megszervezésével mintegy nemzetközi perspektívát adott a magyar fordításkutatásnak. A szombathelyi konferencia, és Kohn János bekapcsolódása felélénkítette a Fordításelméleti Munkabizottság működését is. Máig is emlékszem, hogy amikor hórihorgas, elegánsan öltözött alakja feltűnt a Nádor utcai épület lépcsőjén, úgy éreztem, érdemes volt a bizottsági ülést összehívni. A munkabizottsági ülések után néhányan, Kohn Jánoson kívül most hirtelenjében Szabari Krisztinára és Valló Zsuzsára emlékszem, még beültünk valamelyik környékbeli kávézóba, és tervezgettük a fordítás-tolmacsolás kutatásának jövőjét.

Az 1993 és 1996 közötti három év a Munkabizottság működésének legaktívabb szakasza volt. A sikeres szombathelyi fordítástudományi konferencia után elhatároztuk, hogy Budapesten megrendezzük a második *Transfere necesse est*... konferenciát. Az 1996 szeptemberében rendezett második nemzetközi fordítástudományi konferencia iránt óriási volt az érdeklődés a világ minden tájáról: 40 országból 400 résztvevő jött el, és a fordítástudomány olyan klaszszikusai voltak a plenáris előadók, mint Eugene Nida, Peter Newmark, Mary Snell-Hornby, Daniel Gile és José Lambert. A szervezésében Kohn János mindvégig aktívan részt vett, pedig ő volt a vendéglátója és szervezője a Szombathelyen egy hónappal korábban 1996 augusztusában megrendezett EURO-CALL'96 konferenciának is. A második *Transfere necesse est* konferencia után együtt szerkesztettük köteté a konferencia anyagát, amely egyedülállóan széles prespektíváját nyújtja a századvég fordításkutatásának.

A fordítástudomány szempontjából Kohn János másik nagy érdeme óriási szakirodalmi tájékozottsága volt. A nemzetközi fordítástudományi szakirodalomhoz Magyarországon nem volt könnyű, és most sem könnyű hozzáférni, ezért még mindig nagyon kevesen vannak, akiknek megvan a kellő tájékozottságuk ahhoz, hogy fiatal kutatók munkáját irányítani tudják. Ő erre messzenőn alkalmas volt, mint ezt a pécsi alkalmazott nyelvészeti doktori programban elkezdett és sajnos tragikusan hirtelenül félbeszakadt tevékenysége is bizonyítja.

Új tudományágban, amelyet egy országban viszonylag kevesen művelnek, az egyik legsúlyosabb probléma, hogy kevés az olyan szakember, aki az elké-

szült doktori értekezéseket érdemben meg tudja ítélni, és véleményét el tudja fogadtatni az ilyen esetekben szükségképpen más szakterületekről verbuválódott bírálóbizottsággal. Kohn János olyan fordításkutató volt, akit a germanisták és az anglisták is elismertek, és ezzel a tulajdonságával még óriási szolgálókat tehetett volna a magyar fordítástudománynak. Talán ezen a területen fogjuk érezni legsúlyosabban hiányát a jövőben.

Ősszel, súlyos betegen még részt vett a *Fordítástudomány* első számának összeállításában. Két levelével szeretném felidézni emlékét, és azt, hogy mennyire bízott a jövőben, a gyógyulásban.

Szombathely, 1998 november 14.

Kedves Kinga

Köszönöm kedves baráti szavaidat és a biztatást, amelyre nagyobb szükségem van mint mostanáig bármikor. Gratulálok a Fordítástudományhoz, és köszönöm a megtisztelő szerkesztőbizottsági tagságot. Kívánom Neked – de főleg magamnak –, hogy még sokáig vedd hasznomat. Jó az a tudat, hogy valahova tartozom.

Ami a tanulmányt illeti, említettem Neked, hogy a Lebende Sprachen most fogja közölni egy viszonylag hosszú cikkemet a párhuzamos korpuszokról. Mivel a cikk kissé hosszú, az a kérésem, hogy válasszátok ki belőle, ami érdekes lehet. Hétfőn postázom a kefelevonatot.

A könyv amivel küszködök németül lesz Linguistische Wege zum literarischen Text. Részben a Pécsen tartott előadások verziója, részben régebbi dolgokat tartalmaz. Elsősorban jegyzetnek szánom.

Még egyszer köszönök mindent. Baráti szeretettel és üdvözlettel:

János

Utolsó, 1999 januárjában írt levele így kezdődik: „*Kedves Kinga, A fordítás igazán kiváló. Kérlek tolmácsolj Krisztának és a két kolléganőnek őszinte elismerésemet és köszönetemet*”. A fordítást gondosan átnézte, a hibákat kijavította. Szinte az utolsó percig dolgozott.

Tudományos munkásságát most nem méltatom, erről művei beszélnek. Ő maga az alábbi oktatási és kutatási területeket érezte magához a legközelebb: alkalmazott nyelvészet, német leíró nyelvtan, fordítástudomány, nyelvi korpuszok alkalmazása a fordításelméletben és a gyakorlatban, irodalmi szövegek nyelvészeti elemzése, nyelvészeti modellek alkalmazása az idegen-nyelv oktatásban. Doktori értekezése a kompenzációról szólt, az áttelepülés után a párhuzamos korpuszok fordításkutatásban való felhasználásával kezdett el foglalkozni. Éveken át építette a fordítási korpuszokat, nemrég kezdte publikálni az első eredményeket. *A Lebende Sprachen*-ben megjelent hosszú cikkének első része magyar fordításban olvasható a *Fordítástudomány* első évfolya-

mának első számában. Második részét a második évfolyam első száma fogja közölni. Rendkívüli módon érdekelte a fordítás nyelvészeti és irodalmi megközelítésének összekapcsolása, és ennek egyedülálló lehetőségét látta korpusz alapú kutatásban. Szinte évente jelent meg egy általa szerkesztett tanulmánygyűjtemény, közvetlenül halála előtt fejezte be a *Fiatal bölcsészek tudományos műhelyét* bemutató kötetet, és a *VIII. Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előadásainak* három kötetes gyűjteményét.

Tudományszervező pályafutásának egyik csúcspontja volt 1998 áprilisában a VIII. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia megrendezése Szombathelyen. Az Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék csapata, a főiskola lelkes nyelvész-hallgatóinak támogatásával az első perctől az utolsóig élvezetessé tette a konferenciát. Pontos szervezés, kiváló tájékoztató anyagok, elegáns fogadás az első estén, közvetlen hangulatú közös vacsora a második estén, az előadások pontosan kezdődtek és végződtek, a technikai segédeszközök működtek. Minden tökéletes volt, és a zárúlése senki nem gondolt arra, hogy a konferencia szervezőjét soha többé nem látja viszont.

Oktatásszervező tevékenységének egyik legfontosabb célja az EECALL központ Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékké való bővítése volt. A tanszék létrejött, s elérte azt is, hogy – elsőként az országban – egy főiskola keretein belül egyetemi szintű szakként akkreditálták az alkalmazott nyelvészetet. Az oktatás 1998 szeptemberében indult, de már nélküle, hiszen az 1998–1999-es tanévet betegsége miatt már nem tudta elkezdni.

Súlyos a veszteség, nehéz bármi vigasztalót mondani. Ha csak nem azt, hogy minden, amibe belekezdett, tovább él. Megmarad az általa létrehozott tanszék, az alkalmazott nyelvészeti szak, a *Fordítástudomány* című folyóirat, megmaradnak könyvei, tanulmányai, a konferenciakötetek, amelyeket szerkesztett, és a franciaországi Besancone-ban 1999 szeptemberében rendezett EUROCALL'99 konferencián létrehozta egy 'János Kohn Memorial Fund'-ot, amely évente lehetővé teszi egy fiatal magyar kutató számára az EUROCALL konferencián való részvételt.

És ami talán még mindezeknél is fontosabb: Kohn János alighanem boldog ember volt. Halála után az szombathelyi főiskola Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke kiállította életének néhány dokumentumát, könyveit, fényképeit. A fényképekről egy boldog ember tekint ránk, aki élvezte az életet, a munkát, szerette kollégáit tanítványait, jól érezte magát velük, közöttük. És tanítványai, kollégái is szemmel láthatólag jól érezték magukat társaságában. Szép, gazdag élete volt, és mi is mindannyian gazdagabbak lettünk attól, hogy ismerhettük őt.

Klaudy Kinga

Kohn János műveinek bibliográfiája

Önálló kötetek, szerkesztések és szöveggyűjtemények

1. Német szakszövegek és gyakorlatok a tanárképző főiskolák kémia szakos hallgatói számára. Nagyvárad. 1972.

2. A román nyelv kompenzáló értékei a műfordításban. A kompenzáció elmélete és a műfordítás stilsztikája (Virtutile compensatorii ale limbii române. Ön traducere). Temesvár: Facla. 1983.

3. Nyelvészeti alapfogalmak és irányzatok (Begriffe und Richtungen der Linguistik. Eine Einführung mit Arbeitsvorschlägen zusammengestellt von J. Kohn und J. Tóth). Szombathely. 1991.

4. Új tendenciák a tanmenet-fejlesztésben (Neue Tendenzen in der Curriculum-Entwicklung. János Kohn/ Dieter Wolff (Hrsg.). Szombathely. 1993.

5. *Transferre necesse est...* (A fordítás aktuális kérdései/Aktuelle Fragen der Übersetzung) Klaudy Kinga, Kohn János et. al. (eds.). Szombathely. 1993.

6. Új módszerek az idegennyelv oktatásban és tanulásban (Neue Methoden im Fremdsprachenunterricht) János Kohn/ Dieter Wolff (Hrsg.) Szombathely. 1994.

7. A németoktatás a gyakorlat és a kutatás közötti feszültségmezőben (Der DaF-Unterricht im Spannungsfeld zwischen Forschung und Praxis). Gert Henrici/ János Kohn (Hrsg.) Szombathely. 1997.

8. *Transferre necesse est...* (Proceedings of the 2nd international conference on Current Trends in Studies of Translation and Interpreting, 5-7 September 1996 Budapest, Hungary). Kinga Klaudy/János Kohn (eds.) Budapest: Scholastica. 1997.

9. Új utak a számítógéppel támogatott nyelvvoktatásban (New Horizons in CALL. Proceedings of the International EUROCALL 96 Conference, 29-31. August 1996 Szombathely, Hungary). János Kohn/Bernd Rüschoff/Dieter Wolff (eds.) Szombathely. 1997.

10. *Studienbuch Dependenz-Verb-Grammatik für ungarische DaF-Lehrende und -Lernende*) János Kohn/Reiner Schmidt. Szombathely. 1997.

11. *Fiatol bölcsészek tudományos műhelye. A Filológiai Intézet Szakmai Napja.* Szombathely. 1998.

12. *A nyelv mint szellemi és gazdasági tőke. A VIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előadásainak gyűjteményes kiadása, 1998. április 16–18. Szombathely. Balaskó Mária/Kohn János (szerk.) Szombathely. 1999.*

Tanulmányok és cikkek

13. A német, mint idegennyelv oktatásának néhány kérdése (Citeva aspecte ale predarii limbii germane), *Revista invatamintului profesional si tehnic.* Bucuresti, 1970.

14. A tanár-diák kapcsolata a nyelvelsajátítás folyamatában (Relatia profesor-elev in procesul de insusire a limbilor moderne). *Revista Casei Corpului Didactic.* Oradea. 1973.

15. A fordítás *Igen* és *Nem* között (Traducerea intre *Nu* si *Da*), *Familia* 8. 1973.

16. A német oktatása mint szaknyelv (Predarea germanei ca limba de specialitate), Studii de Limba si Literatura. Institutul Pedagogic Oradea. 1975.
17. A hangok átültetéséről (Transferul expresivitatii sunetelor), Revista Casei Corpului Didactic. Oradea. 1975.
18. A fordítás esztétikai kérdései (Probleme estetice ale traducerii), Familia 10. 1976.
19. A szavak kompenzáló ereje a fordításban I. *Vágy* (Virtutile compensatorii ale cuvintului in traducere *Dor*), Familia 3. 1977.
20. A szavak kompenzáló ereje a fordításban II. *Szellem* (Virtutile compensatorii ale cuvintului in traducere *Duh*), Familia 5. 1977.
21. A szavak kompenzáló ereje a fordításban III. *Szó* (Virtutile compensatorii ale cuvintului in traducere *Cuvint*), Familia 11. 1977.
22. A nyelvtanulás néhány aspektusa (Citeva aspecte ale invatarii limbilor moderne), Revista de Pedagogie 7. Bucuresti. 1977.
23. A realiák fordítása (Traducere si culoare locala), Familia 8. 1978.
24. A választás, mint öndefiníálás a fordításban (Optiunea ca autodefinire in traducere), Familia 4. 1979.
25. Eminescu helye a világirodalomban (Locul lui Eminescu in literatura universală), Familia 6. 1979.
26. A műfordítás, mint a szellem kalandja (Traducerea ca aventura a spiritului uman), Familia 5. 1980.
27. Jelentős momentumok a magyar-román kulturális kapcsolatok történelmi múltjából. A kölcsönös fordítások szerepe (Momente semnificative din istoria relatiilor romano-maghiare. Rolul traducerilor reciproce), Editura Episcopiei Ortodoxe Oradea. 1980.
28. A személynevek fordításáról (Traducerea numelor proprii), Familia 5. 1981.
29. A metafora funkciói. Goga fordítások Petőfi, Ady és Madách költészetéből. (Funcțiile metaforei in traducere. Traducerile lui Goga din Petőfi, Ady si Madách), Familia 11. 1982.
30. Műfordítás *Pro* és *Kontra* (Traducerea *pro si contra*), Orizont 9. Timisoara. 1982.
31. A csúcok káprázata. Egy új román Faust. (Fascinatia piscurilor. Un nou „Faust” romanesc. 150 de ani de la moartea lui Goethe), Familia 5. Oradea. 1982.
32. Jelentős momentumok a román fordítás történetéből (Momente semnificative din istoria traducerii in romaneste), Familia 4. Oradea. 1984.
33. Tudor Argezi angolul (Tudor Argezi in versiune engleza), Familia 5. Oradea. 1984.
34. Kortárs német költészet (Sensibilitate si angajare), Familia 11. Oradea. 1984.
35. Eminescu Petőfi nyelvén (Eminescu in limba lui Petőfi), Familia 1. Oradea. 1985.
36. Állomás a végtelenben.... (Popas in durata) Az új román Rilke. Familia 5. Oradea. 1985.

37. Néhány javaslat a műfordítások alkalmazásához a nyelvtanításban (Citeva sugestii pentru folosirea traducerilor la orele de limbi moderne), Studii de Limba si Literatura. Editura Universitatii Timisoara. 1987.
38. A fordítás-alkotás-interferencia Eminescu költészetében. Megjegyzések egy korai fordításhoz (Interferente traducere-creatie la M. Eminescu. Insemnari pe marginea unei traducerii timpurii), Limba si Literatura 3. Bucuresti. 1988.
39. A gondolat határtalansága. Eminescu centenárium. (Catre nemargini de gindire...), Familia 3. Oradea. 1989.
40. A költői világnézet integráló ereje. Eminescu fordításai a német költészetből (Viziune integratoare. Traducerile lui Eminescu din poezia germana), Editura Universitatii Timisoara. 1989.
41. A műfordítás és a nyelvek sajátosságos kifejező ereje (Rolul traducerilor literare in revelarea resurselor expresive specifice), Limbile Moderne in Scoala 2. Bucuresti. 1989.
42. A hűség, mint teljesítmény (Fidelitatea ca performanta). St. Aug. Doinas fordításai, Familia 4. Oradea. 1989.
43. Az irodalmi szövegek fordítása a nyelvtanításban (Rolul traducerilor artistice in invatarea limbilor straine), Limbile Moderne in Scoala 1. Bucuresti. 1990.
44. Német nyelvi aktualitások (Aktuelles aus der Sprachszene: das Wort *Strecke* im heutigen Deutsch), DUfU 2. Budapest. 1991.
45. Rolf Zimmer: Francia-német ekvivalenciák (Äquivalenzen zwischen Französisch und Deutsch), Tübingen: Niemeyer, 1990 (Recenzió/Buchbeprechung), Babel 38. 1992/2.
46. Egy német-német korpuszkezdeményezés (Eine deutsch-deutsche Korpusz-initiative. Ein Wörterbuch der Wende), DUfU 3. Budapest. 1993.
47. Néhány divatos többszám-képző (Über Feuchties, Grillies, Zündis und andere blühkräftige Formen), DUfU 2. Budapest. 1992.
48. Linke, Angelika et al.: Studienbuch Linguistik, Tübingen: Niemeyer, 1991. (Recenzió/Buchbesprechung), Jahrbuch der ungarischen Germanistik 1992. Budapest.
49. Impavidum... Megjegyzések egy Radó-fordítás kapcsán (Randbemerkungen zu einer Gy. Radó-Übersetzung). In: Klaudy Kinga et. al (Hg.): Aktuelle Fragen der Übersetzung. Szombathely. 1993.
50. A megszólaltatott nyelv. A határozószavak funkciója egy Borchert elbeszélésben. (Die zum Klingen gebrachte Sprache. Funktionen der Abtönungspartikeln in einer Kurzgeschichte Wolfgang Borcherts). In: Jahresheft der Internationalen Wolfgang Borchert-Gesellschaft. 1993/5. Hamburg.
51. Egy kognitív grammatika szerepe a tanárképzésben. (Stellung einer kognitiven Grammatik in der Lehrerausbildung). In: Kohn János/Wolff Dieter (eds.): New Tendencies in curriculum-development/Neue Tendenzen in der Curriculum-Entwicklung. Szombathely. 1992.
52. A *konkordancia* számítógépes program mint segédeszköz a nyelvészet és az irodalomtudomány integratív oktatásában. (Konkordanzen als Hilfsmittel eines integrativen Studiums von Sprache und Literatur). In: Kohn János/ Wolff Dieter (eds.): New Methodologies in Foreign Language Learning and Teaching /Neue Methoden im Fremdsprachenunterricht. Szombathely. 1994.

53. A megütközés nyelvéről (Über die Sprache der Betroffenheit), DUFU 4. 1994.
54. Szükségünk van-e egy stilisztikai grammatikára? (Brauchen wir eine Stilistische Grammatik?) In: Ágel Vilmos/Brdar-Szabó, Rita (Hrsg.): Grammatik und deutsche Grammatiken. Tübingen: Max Niemeyer Verlag (Linguistische Arbeiten 330). 1995.
55. A romániai fordítás története. (The Romanian Tradition). In: Mona Baker (ed.) Encyclopedia of Translation Studies. London-New York: Routledge. 1998.
56. Klaudy, Kinga/Salánki Ágnes: Német-magyar fordítástechnika, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1995 (Recenzió), Nyelv Infó. 1995/3.
57. A korpusz-nyelvészet szerepe a fordításban (What can Corpus-Linguistics Do for Translation?). In: Klaudy, Kinga/Lambert, Jose/Sohár Anikó (eds.), Translation Studies in Hungary. Budapest: Scholastica. 1996.
58. János Kohn/Gordon Burgess: A párhuzamos konkordancia alkalmazása az irodalmi és a nyelvészeti elemzésben (The use of parallel concordancing for literary and linguistic text analysis). In: Ana Gimeno (ed.): Proceedings of the Valencia EUROCALL 95-Conference. Technology Enhanced Language Learning: Focus on Integration. Universidad Politécnica de Valencia. 1996.
59. Teljes tüdővel lélegezni. A nyelvészet és az irodalom integrált stúdiumáról (Mit den beiden Lungenflügeln atmen... Computergestützte Analyse literarischer Texte). In: Henrici, Gert/Kohn, János (Hg.): Der DaF-Unterricht im Spannungsfeld zwischen Theorie und Praxis. Szombathely. 1997.
60. A belső realitás kifejező eszközei. Az *und* kötőszó multifunkcionalitásáról Borchert *A pityang* című elbeszélésében (Ausdrucksformen der inneren Wirklichkeit bei Wolfgang Borchert. Die Multivalenz von *und* in der Erzählung *Die Hundebäume*). In: Burgess, Gordon/Winter, Hans-Gerd (Hg.): Pack das Leben bei den Haaren. Wolfgang Borchert in neuer Sicht. Hamburg: Dölling und Galitz Verlag. 1996.
61. Túl a nyelvtanon... (Dincolo de gramatica...) In: Király, F. et al. (Hg.): G. I. Tohaneanu 70. Timisoara: Amfora. 1995.
62. Klaudy Kinga: A fordítás elmélete és gyakorlata (Recenzió), Modern Nyelvoktatás 1996/2.
63. Uzonyi Pál: Rendszeres német nyelvtan, Budapest: Aula (Recenzió), Modern Nyelvoktatás 1997/1–2.
64. Bericht über die 27. Jahrestagung der Gesellschaft für Angewandte Linguistik (GAL) Erfurt, 23–25 September 1996. DUFU, 1997/I.
65. Förderung der Sprachbewußtheit durch computergestützten Sprachvergleich. Nyelv Infó. 1997.
66. Computergestützte Analyse von Paralleltexten (Stilistische Aspekte). In: Nubert, Roxana (Hrsg.) Temesvarer Beiträge zur Germanistik. Timisoara: Mirton Verlag. 1997.
67. Balaskó Mária/Kohn János: Megjegyzések a többnyelvű párhuzamos konkordanciák fordításméleti és -gyakorlati hozamáról, VII. Országos Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia, Külkereskedelmi Főiskola, április 3–5. (Szerkesztette: Polyák Ildikó), Budapest. 1997.
68. Rüschoff, Bernd/Schmitz, Ulrich (Hrsg.): Kommunikation und Lernen mit alten und neuen Medien, Frankfurt am Main, Peter Lang Verlag, 1996 (Recenzió). DUFU, 1997/II.

69. Zalán, Péter: Német fordítóiskola. Fordítás magyarról németre, Corvina, 1997 (Recenzió), *Modern Nyelvoktatás*. 1998/1.

70. Computergestützte Untersuchung von Paralleltexten im Übersetzungsunterricht. *Lebende Sprachen* 1/1999.

71. Analyse von Paralleltexten (am Beispiel der ungarischen Übersetzung einer Böll-Erzählung). *Zeitschrift für Angewandte Linguistik*. 1999/30.

72. Párhuzamos szövegek számítógéppel segített elemzése a fordítás oktatásában (I.). *Fordítástudomány* 1999/1.

73. Computerunterstützte Analyse von Paralleltexten. Balaskó Mária/Kohn János (szerk.) *A nyelv mint szellemi és gazdasági tőke. A VIII. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Konferencia előadásainak gyűjteményes kiadása*. 1998. április 16–18. Szombathely, 1999.